

Grondstofjutters

Grondstofjutters

Evaluatie rapport pilot project Katwijk

Grondstofjutters campagne

Het Circulaire Strand

Contactpersoon: Noortje Schrauwen

noortje@grondstofjutters.nl - 0617866601

www.grondstofjutters.nl

Inhoudsopgave:

1.	Inleiding.....	3
	Nieuwe vormen van samenwerking	4
	Uitkomsten pilot	4
2.	Achtergrond	5
	Green Deal Schone Stranden	5
	Aansluiting op het VANG programma	5
3.	Gedachtegoed	6
4.	Aanpak Grondstofjutters.....	6
	Gedragsverandering: grondstofjuten op je wandeling!	6
	Nieuwe samenwerkingsverbanden: uitwisseling van tijd, grondstof en koffie	6
	Hoogwaardig hergebruik van grondstoffen.....	6
	Voor een schoon en veilig kustgebied	6
4.	Grondstofjutters: de werkwijze	7
	Breed lokaal samenwerkingsverband.....	7
	Verleiden & faciliteren van strandwandelaars	8
	Van strandafval naar grondstof voor nieuwe strandproducten	9
5.	Werkwijze evaluatie pilot.....	10
	5.1 Onderwerp van monitoring	10
	5.2 Werkwijze monitoring	10
6.	Uitkomsten evaluatie	11
	6.1 Motivatie en ervaringen van de grondstofjutters	11
	Motivatie om mee te doen met grondstofjuten	11
	Inspanning nodig om tas te vullen met grondstoffen	11
	Perceptie verandering grondstofjutters.....	12
	Impact op bewustzijn over zwerfafval	12
	Scheiden van afval	13
	6.2 Gebruik van materieel	15
	Gebruik juttassen	15
	Containers	15
	6.3 Samenwerking met partners	16
	Paviljoens en campings	16
	Gemeente en afvalverwerker	17
	Overige lokale partners	17
	6.5 Algehele aanpak Grondstofjuten.....	20

6.4 Inzameling van grondstoffen	18
De gejutte grondstoffen	18
Verwerking grondstoffen tot nieuwe producten	20
7. Betekenis uitkomsten & vooruitblik	21
7.1 Slagen van de pilot	21
7.2 Opschalen grondstofjutters naar andere stranden	21
7.3 Betekenis voor de Green Deal Schone Stranden & VANG programma	22

1. Inleiding

Er spoelt heel wat aan op de Nederlandse stranden: een inventarisatie op 100 meter strand levert gemiddeld 400 afvalitems op. Voor de gehele Nederlandse kust -uitgaande van 340 km kustlijn- komt dat neer op ruim 1,3 miljoen stuks afval! Het is een grote uitdaging om onze zee en stranden schoon en veilig te houden voor mens en natuur. Recent geplaatste Jutbakken nodigen strandwandelaars uit afval op te ruimen. Beach clean-up dagen mobiliseren eens in de zoveel tijd een grote groep vrijwilligers om het strand op te ruimen. Maar kunnen we hier ook een structurele oplossing voor vinden? Kunnen we de vele dagelijkse strandwandelaars mobiliseren? Want wat als iedereen tijdens zijn of haar wandeling een tas afval mee zou nemen?

Nieuwe vormen van samenwerking

We staan voor een sociale uitdaging: hoe mobiliseer je strandbezoekers om een steentje bij te dragen aan het schoonhouden van de stranden? Grondstofjutters is een nieuwe aanpak waarbij materiaalstromen gekoppeld worden aan de stroom van menselijke energie die dagelijks het strand bezoekt. Het Circulaire Strand biedt hier een blauwdruk voor. Ondernemers, strandbezoekers en de gemeente worden gemotiveerd bij te dragen aan de circulaire benadering van strandafval. Daarbij halen zij er allen ook weer waarde uit, wat leidt tot een systeem dat zichzelf in stand houdt op de langere termijn. In Katwijk wordt deze aanpak als eerst in de praktijk gebracht – om direct impact te maken én als testcase voor deze genoemde werkwijze. Bij succes schalen we de aanpak graag op naar andere locaties.

Uitkomsten pilot

De eerste campagne van Grondstofjutters heeft plaatsgevonden in Katwijk - en vormt daarmee de pilot locatie waar de voorgestelde werkwijze, de toepasbaarheid van de grondstoffen en de nieuwe vorm van samenwerking in praktijk gebracht zijn. Op basis van deze bevindingen kan de Grondstofjutters aanpak worden aangescherpt tot een goed functionerend systeem te komen. De uitkomsten van deze pilot zijn dan ook bedoeld om deze samen met de betrokken partners naar andere stranden (en wellicht ook andere natuurgebieden) te kopiëren.

Dit rapport geeft een overzicht van de geleerde lessen en inzicht in de mogelijkheden voor opschaalbaarheid van het initiatief:

- Beschrijving van de werkwijze
- Geleerde lessen uit de pilot van Katwijk
- De betekenis van de resultaten & kansen voor opschaling
- Aansluiting op het VANG-programma

2. Achtergrond

Grondstofjutters is geïnitieerd als een particulierinitiatief door Noortje Schrauwen, een vaste bezoeker van de Katwijkse stranden en duinen. Het idee van Grondstofjutters ontstond tijdens een hardlooperonde in de duinen: hoe zou je de vele wandelaars die dagelijks het strand bezoeken kunnen motiveren om elke bezoek een beetje afval mee te nemen? Vanuit dat eerste idee is in samenspraak met partners uit de Green Deal Schone Stranden en lokale partners (zoals paviljoenhouders, campinghouders, gemeente Katwijk, de lokale afval verwerker, het VVV Katwijk) de aanpak verder aangescherpt. Met steun van partners van de Green Deal Schone Stranden is *Grondstofjutters* geïnitieerd. Grondstofjutters wordt uitgevoerd vanuit Het Circulaire Strand, een bij de KvK ingeschreven initiatief waarbij Noortje samen met Floor Hendriks en Melanie Petit de la Roche het concept in de praktijk brengen.

Green Deal Schone Stranden

Grondstofjutters is als aanpak vanaf het begin gesteund door samenwerkende partners binnen de Green Deal Schone Stranden. De Green Deal Schone Stranden is een overeenkomst tussen kustgemeenten, ondernemers en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor schone stranden. Met deze overeenkomst laten partijen zien wat ze doen, zodat afstemming en samenwerking gemakkelijker worden. Daarnaast worden er concrete nieuwe acties vastgelegd, waarmee de partijen een extra bijdrage leveren aan schone stranden.

Middels steun van deze partners is Grondstofjutters in de zomer van 2015 van de grond komen (met officiële aftrap op 28 augustus 2015):

- Rijkswaterstaat, met als contactpersoon Stan Kerkhofs
- Nederland Schoon, met als contactpersoon Henk Klein Teeselink
- Strand Nederland, met als contactpersoon Stephan van der Stee
- Gemeente Katwijk, met als contactpersoon Hans van Duijn

Aansluiting op het VANG programma

Iedereen wil nu en in de toekomst welvarend en gezond leven. Dat betekent dat bedrijven, burgers en overheden op een verantwoorde manier moeten omgaan met grondstoffen, water, energie en mineralen. Om duurzaam (her)gebruik te stimuleren, werkt het rijk samen met andere overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties aan het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Het gezamenlijke doel is om meer duurzame producten op de markt te brengen, bewuster te consumeren én meer en beter te recyclen. Grondstofjutters biedt een aanpak die in lijn is met de doelstellingen van het VANG programma:

- ✓ Het stimuleren van de transitie naar de circulaire economie: wij richten ons hierbij op zowel de materiële stromen circulair krijgen als een lerend netwerk opzetten voor betrokken partners om te leren van deze aanpak
- ✓ Ontwikkeling van kringlopen op een lokaal niveau: van strandafval naar strandproduct
- ✓ Verbetering van afvalscheiding: bewustwording vergoten over gescheiden inzameling op het strand door inzichtelijk te maken welke producten ontwikkeld kunnen worden van materialen
- ✓ Recycling bevorderen en bij een gemeente en afval-inzamelbedrijf een parallel logistiek systeem opzetten waarin afval als grondstof wordt behandeld
- ✓ Het ontwikkelen van marktprikkels en nieuwe businessmodellen voor
- ✓ Het stimuleren van innovatie en kennisontwikkeling rond hergebruik van afval
- ✓ Kennis en onderwijs verbinden aan de circulaire economie: we betrekken scholen actief bij Grondstofjutters; in samenwerking met het lokale natuurcentrum.

3. Gedachtegoed

We staan voor een sociale uitdaging: hoe mobiliseer je strandbezoekers om een steentje bij te dragen aan het schoonhouden van de stranden? En hoe zorgen we er voor deze rondslingerende grondstoffen terug de economie in gebracht worden en niet de afvalberg groter maken? Grondstofjutters is een nieuwe aanpak voor het omgaan met strandafval – gebaseerd op andere uitgangspunten van het huidige afvalbeheer: de kracht van lokaal ondernemerschap; verleiden van strandbezoekers; waarde-uitwisseling van tijd, grondstof en koffie/ijs/taart en hoogwaardige toepassing van strandafval:

Nieuwe samenwerkingsverbanden: uitwisseling van tijd, grondstof en koffie

De kracht van het Circulaire Strand is dat een waardenetwerk het inzamelen van grondstof ondersteunt. Het biedt een inclusief businessmodel waar alle deelnemende partijen waarde inbrengen en uithalen: een ecosysteem aan waarde dus. De aanpak biedt daarmee een nieuwe kijk op het verbinden en mobiliseren van strandbezoekers, strandpaviljoens en andere (lokale) ondernemingen.

Gedragsverandering: grondstofjuten op je wandeling!

Behoorlijk wat mensen nemen al afval mee op hun strandwandeling. Maar niet voor iedereen is dit vanzelfsprekend. Daarbij zijn ook vaak de faciliteiten niet beschikbaar. Grondstofjuten is een aanpak waarin alle wandelaars worden verleid mee te doen; met een handige tas, het vooruitzicht dat er nieuwe producten van worden gemaakt (en van een lekker bakje koffie, taart of ijsje!)

Hoogwaardig hergebruik van grondstoffen

De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde vernietiging te minimaliseren. Het Circulaire Strand voorziet in een aanpak om verloren grondstoffen terug in de economie te brengen. We gaan samen met partners op zoek naar nieuwe toepassingen van de grondstof.

Voor een schoon en veilig kustgebied

Als iedereen een beetje afval meeneemt op zijn of haar wandeling, is het kustgebied zo leeg! En dat is fijn voor ons, omdat een schoon strand veel aangener is om op te zijn. Maar het is ook van groot belang voor zee en kust ecologie. Zo kunnen dieren verstrikt raken en beland plastic in de zee waar met moeilijk uit te halen is.

4. Grondstofjutters: de werkwijze

De aanpak van Grondstofjutters is in Katwijk tot stand gekomen als resultaat van vele gesprekken met lokale partners. Deze waren van groot belang om de werkwijze goed aan te sluiten op de lokale situatie, te leren van ervaringen van vorige initiatieven en afspraken te maken over samenwerking, rollen en verantwoordelijkheden. De werkwijze, beschreven in dit hoofdstuk, biedt daarmee interessante inzichten voor andere (kust)gebieden; maar zal voor elke andere locatie opnieuw onderzocht moeten worden welke partners, verdeling van verantwoordelijkheden en lokale trekkers

Breed lokaal samenwerkingsverband

Grondstofjutters gaat uit van samenwerkingsverbanden op lokaal niveau waar alle betrokken deelnemers zowel iets investeren (tijd, moeite, koffie/thee/taart, etc.) en er ook wat uithalen: op die manier hebben betrokkenen er belang bij samen het initiatief in stand houden over een langere termijn. De centrale lokale partners in Katwijk zijn als volgt:

Strandpaviljoens & campings

Paviljoenhouders worden als eerste betrokken als initiatiefnemers van Grondstofjutters. Zij treden op als de locaties waar tassen opgehaald en weer ingeleverd kunnen worden. Medewerkers geven vooraf informatie en de tassen mee; bij inlevering van het afval (gescheiden in twee bakken: plastic/visnet en overig) geven zij de grondstofjutters koffie, taart of een ijsje met een briefje van de sponsor. Twee campings, gelegen in het duingebied in Katwijk, zijn daarnaast betrokken als uitgiftepunten van tassen.

De gemeente & afvalinzamelaar

De gemeente heeft in één klap een grote groep strandschoonmakers erbij en speelt een belangrijke rol in het faciliteren van de vrijkomende materiaalstromen. Gemeente Katwijk heeft de afvalcontainers (2 typen) met afvalzakken ingebracht. Deze zijn geplaatst bij de deelnemende paviljoens. Afvalverwerker Schaddé van Dooren uit Katwijk neemt de volle zakken gescheiden mee in de bestaande logistiek, en verzamelt deze op eigen locatie in zodat er naar een nieuwe toepassing gekeken kan worden. Ook het maandelijks wegvan van de grondstoffen wordt gedaan op de gemeentelijke weegbrug op de afvalverwerkingsplaats.

Het VVV en andere lokale communicatiepartners

In Katwijk werken de VVV en Katwijk Marketing nauw samen. Zij hebben op verschillende manieren veel aandacht besteed aan de campagne Grondstofjutters. Met verschillende berichten is het grondstofjuttten via Twitter, Facebook, de VVV website en vestiging actief gedeeld als activiteit in Katwijk. Ook op de pagina DitisKatwijk.nl¹ staat Grondstofjutters genoemd als één van de activiteiten en wandelingen die je in en rondom Katwijk kan doen.

Naar aanleiding van de Grondstofjutters Kick Off, de maandelijkse up date en de campagne in het algemeen hebben lokale media verschillende keren bericht over het grondstofjuttten. Onder andere De Katwijksche Post, Katwijk speciaal, Het Leids Dagblad, Het witte Weekblad hebben in hun krant artikelen over Grondstofjutters gedrukt. Daarnaast werd het nieuws over Grondstofjutters ook via meerdere lokale online media verspreid, zoals <http://www.dichtbij.nl/duin-en-bollenstreek/>. Daarnaast heeft radio RTV Haaglanden een

¹ <http://www.vvkatwijk.nl/detail/grondstofjutters> en <http://www.vvkatwijk.nl/erop-uit/actief-en-sportief/wandelen>

interview gehad met Noortje Schrauwen en radio RTV Katwijk een interview met Floor Hendriks over grondstofjutters. In samenwerking met deze lokale media zijn inwoners uit de regio geïnformeerd over Grondstofjutters.

Natuurcentrum & zeelessen voor kinderen

Het Natuurcentrum Katwijk heeft een belangrijke rol gespeeld in de pilot van Grondstofjutters. Het natuurcentrum biedt in een reizende expositie van de KIMO informatie over de ecologie van de zee en de effecten van afval hierop. De juttassen hingen bij de deur al klaar om mee genomen te worden voor een wandeling op het strand. De samenwerking tussen Grondstofjutters en Natuurcentrum Katwijk is een prachtige aanvulling op elkaar.

Daarnaast organiseert het Natuurcentrum Katwijk de zogenaamde Zeelessen door Theodoor Braaksma (Natuur Avontuur). Naast les over wat er allemaal leeft in de zee, beschrijft Theodoor ook het gevaar van kleine stukken plastic voor dieren in en rondom de zee. De leerlingen gaan daarna extra gemotiveerd met een juttas aan de slag om elk klein stukje plastic van het strand te halen.

Wij kregen via Facebook bericht dat een groep kinderen zo enthousiast was na de zeeles en het grondstofjuten, dat ze een later met hun broertjes, zusjes en moeders terug het strand op zijn gegaan om nogmaals te gaan grondstofjuten.

Verleiden & faciliteren van strandwandelaars

Strandbezoekers worden uitgenodigd rondslingerende grondstoffen mee te nemen tijdens hun strandwandeling via lokale media (krant, radio, online media), grote borden (A0 formaat) bij strandopgangen, posters bij strandpaviljoens en campings en regelmatig actief door vrijwilligers die informatie verschaffen en tassen uitdelen. Daarnaast zijn de juttassen zelf ook uithangborden voor het initiatief door de opvallende opdruk en tekst en biedt mond-op-mond reclame en media als facebook en twitter belangrijke kanalen om jutters uit te nodigen mee te doen.

- **Schoolklassen** zijn betrokken bij grondstofjuten, waarvan het grootste gedeelte via de Zeelessen van Theodoor Braaksma (Natuur Avontuur) in het Natuurcentrum in Katwijk.
- **Bedrijven** kunnen deelnemen met grondstofjuten als bedrijfsuitje: Een groep van de Universiteit Leiden is begin september wezen grondstofjuten en de SNS Bank zal begin november ook gaan grondstofjuten als bedrijfsuitje, in samenwerking met ecologen van Natuurcentrum Katwijk.

Andere belangrijk elementen van Grondstofjutters zijn het bieden van de faciliteiten aan de grondstofjutters en het bedankje aan het einde van het juten (koffie, taart of ijsje). In Katwijk zijn op zes locaties, verspreid over de kustlijn, gezamenlijk 500 herkenbare en comfortabele juttassen beschikbaar gesteld, waarbij op vier locaties ook de containers geplaatst staan. Hiermee worden de tassen en containers laagdrempelig aangeboden. De

koffie, taart of het ijsje na inlevering van het gejutte materiaal biedt extra stimulans vooraf vooruitzicht, en achteraf en sympathiek gebaar als dank voor de inzet van de grondstofjutters.

Van strandafval naar grondstof voor nieuwe strandproducten

De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde vernietiging te minimaliseren. Grondstofjutters voorziet in een aanpak om verloren grondstoffen in kustgebieden terug in de economie te brengen. We verzamelen de gejutte grondstoffen en gaan samen met partners op zoek naar nieuwe toepassingen.

Innovatielab HvA

Studenten van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) doen onderzoek naar de grondstoffen vanuit het Innovatielab: dit is dé broedplek voor innovatie. Het is de plek waar studenten in multidisciplinaire teams onder begeleiding van een vakkundig docententeam werken aan innovatievraagstukken uit het bedrijfsleven. Een team van 4 studenten gaat aan de slag om van ons strandafval prototypen te maken voor nieuwe producten. Bij afval-inzamelaar Schaddé van Dooren hebben zij de eerste 280kg opgehaalde grondstoffen van de eerste maand onderzocht. Zij onderzoeken hoeveel afval er is binnengekomen en welke grondstoffen bruikbaar zijn voor het creëren van een nieuw product.

Zeehondencentrum Pieterburen

Zeehondencentrum Pieterburen heeft in juni het merk Happy Seal gelanceerd. Zij maken van visnetten kleding en tassen. De gejutte visnetten uit Katwijk kunnen als materiaal toegepast worden in de T-shirts en truien die onder het merk gemaakt worden.

Stichting KLEAN

Stichting Klean moedigt mensen aan elke dag een 'zwerfies' op te raken en in te zamelen. Zij beroepen zich daarbij op de grote kracht van veel kleine beetjes: als iedereen elke dag één zwerfie zou opruimen (in plaats van weggooien) zouden we Nederland zó schoon hebben. Dit sluit goed aan bij het gedachtegoed van Grondstofjutters: we werken dan ook graag samen. Stichting Klean wil een grote plastic Madonna maken van plastic flesjes waarmee bewustwording over zwerfafval in zeeën kan worden vergroot; waar mogelijk leveren we ons plastic materiaal in om hieraan bij te dragen.

Juttersgeluk

Juttersgeluk is een mooi initiatief waarin mensen met een beperking een mooi en waardevol werk kunnen doen door te jutten en van het materiaal nieuwe producten te maken. Mogelijk is een gedeelte van de materialen die door Grondstofjutters verzameld zijn, bruikbaar voor het maken van deze producten.

5. Werkwijze evaluatie pilot

Tijdens de pilot in Katwijk zijn de werkwijze, de toepasbaarheid van de grondstoffen en de nieuwe vorm van samenwerking in de praktijk gebracht. De uitkomsten van de pilot staan in dit hoofdstuk beschreven en kunnen gebruikt worden om deze samen met de betrokken partners naar andere stranden (en wellicht ook andere natuurgebieden) te implementeren.

5.1 Onderwerp van monitoring

Er is informatie verzameld tijdens de pilot over:

- de hoeveelheden en materialisatie van het afval dat gejut wordt
- de mate van afvalscheiding
- gebruik van juttassen
- de werkwijze en samenwerking tussen partners
- de motivatie en ervaringen van de grondstofjutters

5.2 Werkwijze monitoring

Om gedurende de pilotfase te leren over wat werkt en wat niet, wordt er veel aandacht gegeven aan monitoring met betrokkenen partijen. We werken in teams waarin wijzelf deelnemen in samenwerking met vrijwilligers die goed op de hoogte zijn van het initiatief.

Wandelaars - Grondstofjutters:

- ✓ steekproefsgewijs worden interviews afgenomen door organisatie.
- ✓ via (online) vragenformulier na afloop van het grondstofjuten.
- ✓ feedback via de website en sociale media.

Lokale partners en nationale partners:

- ✓ gesprekken vooraf, tijdens en na afloop van de pilot.

Studenten van de Hogeschool van Amsterdam:

- ✓ Betrekken van studenten werktuigbouwkunde, die zowel kunnen bijdragen aan onderzoek van het opgehaalde afval, als de toepassing van grondstoffen in nieuwe producten.

5.3 Kanttekeningen methode

Door in de weekenden actief juttassen uit te delen, waren we in staat de e-mailadressen van de grondstofjutters te noteren. We hebben hierdoor enkele tientallen grondstofjutters onze evaluatieformulieren kunnen toesturen waarop zij (anoniem) hun feedback konden doorgeven. Het voordeel hiervan is dat we naast de directe feedback die wij kregen, onze ervaringen kunnen staven de feedback die de grondstofjutters achteraf (anoniem) konden doorgeven.

Een aantal kanttekeningen die hierbij geplaatst dienen te worden:

- Drieëntwintig grondstofjutters hebben deelgenomen aan de enquête, we hebben hierdoor een kijkje gekregen in de ervaringen van grondstofjutters, maar hebben dit niet wetenschappelijk opgezet.
- Over het algemeen hebben wij alleen de e-mailadressen van de grondstofjutters die wij hebben aangesproken of die hun mailadres bij de paviljoens hebben achtergelaten. Dit kan effect hebben op de uitkomsten van het onderzoek:
  - De grondstofjutters hebben over het algemeen meegedaan op aanmoediging van de vrijwilligers die tassen uitdeelden op de stranden. De deelnemers die op eigen initiatief zijn gaan grondstofjuten zijn hiermee minder goed vertegenwoordigd in het onderzoek, terwijl zij mogelijk andere motivaties en ervaringen hebben.
  - Deze grondstofjutters hebben mogelijk bovengemiddeld veel uitleg gekregen door de vrijwilligers, in plaats van de strandpaviljoens

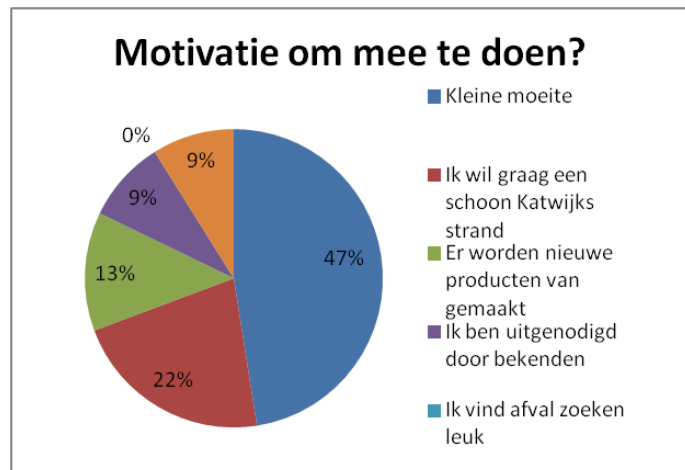
6. Uitkomsten evaluatie

6.1 Motivatie en ervaringen van de grondstofjutters

Een belangrijk onderdeel van grondstofjuten is het verleiden van strandbezoekers om tijdens hun wandeling afval mee te nemen. Inzicht verkrijgen in de motivatie van grondstofjutters en de ervaringen die zij hebben tijdens het ophalen van de tassen, het juten, het scheiden van grondstoffen en nuttigen van hun bedankje is daarom van groot belang. Deze elementen zijn dan ook opgenomen in de enquête en te lezen in dit gedeelte van de rapportage.

Motivatie om mee te doen met grondstofjuten

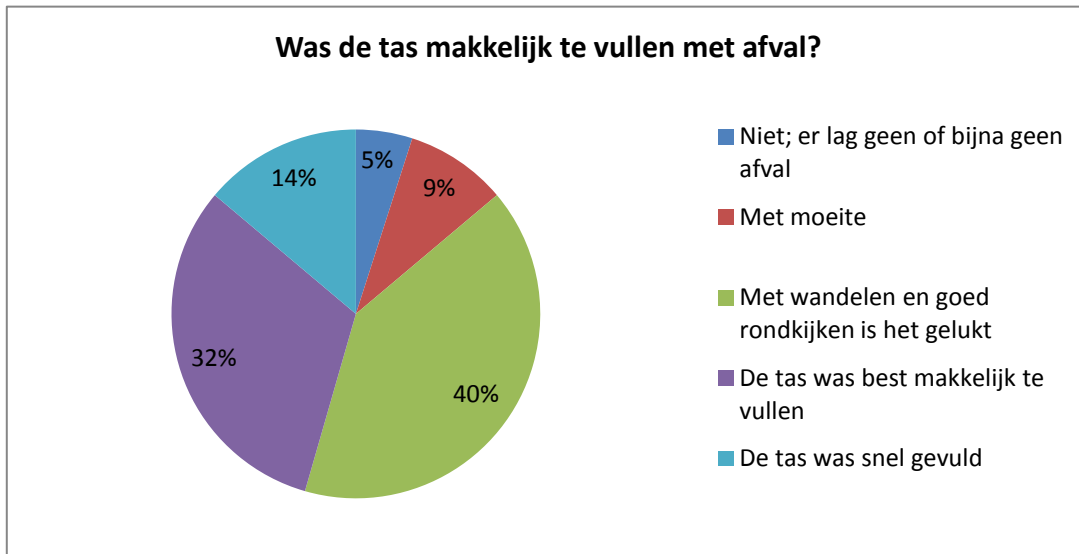
In de enquête onder de deelnemers hebben we navraag gedaan naar de belangrijkste motivatie van grondstofjutters om mee te doen. Wat opvalt, is dat bijna de helft van de deelnemers antwoordt dat zij gaan grondstofjuten omdat 'het een kleine moeite is'. Dit antwoord impliceert dat de grondstofjutters zich verantwoordelijk voelen bij te dragen aan het schoonhouden van het strand als strandbezoeker wanneer dit een kleine moeite is. Een conclusie die hieraan verbonden kan worden, is dat strandbezoekers aangesproken kunnen worden op hun verantwoordelijkheid – en dat het faciliteren (gemakkelijke maken) van het meenemen van afval loont.

De feedback die wij daarnaast vanuit enkele grondstofjutters hebben gekregen is dat zij voorheen raar werden aangekeken als zij (als enige) afval oprapten op het strand. Voor hen is de herkenbare juttas waarop 'Wij juten grondstoffen' niet alleen een handig hulpmiddel, maar gaf het hen ook legitimiteit voor het schoonmaken, als onderdeel van een groep en met een gezamenlijk doel.

Inspanning nodig om tas te vullen met grondstoffen

De Nederlandse stranden zijn al behoorlijk schoon als je het vergelijkt met veel andere landen; Katwijk scoort daarbij nog eens zeer hoog binnen Nederland. Dit is toe te schrijven aan de verantwoordelijkheid die genomen wordt door de gemeente Katwijk zelf, in samenwerking met de lokale afvalverwerker Schaddé van Dooren; de strandpaviljoenhouders die de gedeelten rond hun paviljoens (tot aan de kustlijn!) schoonhouden - en de andere initiatieven en schoonmaakacties zoals My Beach, Boskalis Beach Cleanup, Doe mee verlos de zee, etc. Er is dan ook expliciet en vraag opgenomen welke inspanning de grondstofjutters moesten leveren om hun juttas te vullen met rondslingerende grondstoffen. De uitkomsten zijn in de onderstaande grafiek te zien. Daaruit blijkt dat de tas relatief makkelijk, of met het maken van een goede wandeling en oplettend rondkijken, de tassen goed te vullen waren. Slechts een relatief kleine groep (14%) had de tas snel gevuld of vond het lastig de tas gevuld te krijgen (14%).

Mogelijk is dit toe te schrijven aan de dagen waarop de jutters actief waren op het strand: op zomerse dagen werd vóór de paviljoens goed schoongemaakt. In de buitengebieden (richting Noordwijk of Wassenaar) of buiten het hoogseizoen was er meer afval te vinden. Dit is toe te schrijven aan het minder intensieve schoonhouden van de stranden op deze plaatsen en tijden. Daarnaast had het weer invloed op de hoeveelheid afval dat aanspoelde: enkele dagen na een storm of westenwind lag er gemiddeld meer (aangespoeld) afval.

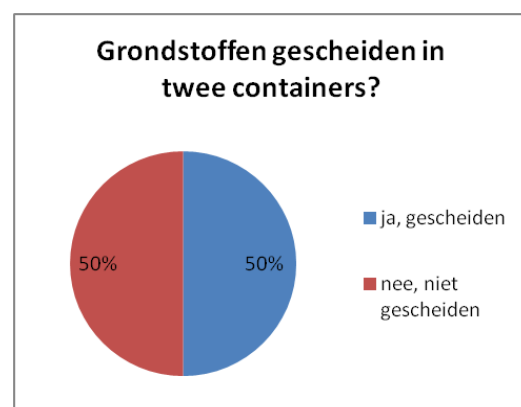
Er blijkt dan ook dat er nog behoorlijk wat afval te juttten was in de twee maanden waarin de pilot heeft gelopen; de eerste maand werd 280 kg extra zwerfval ingeruimd, aangevuld tot 440 kg in de tweede maand. Naar schatting hebben enkele honderden mensen deelgenomen aan het grondstofjuttten. Hoewel het jutplezier groter is wanneer het de deelnemers lukt hun juttas te vullen, hopen wij dat het steeds lastiger wordt de tas vol te krijgen. De doelstelling van Grondstofjutters is dan ook het afval-vrij krijgen van stranden, zee en andere wateren.

Perceptie verandering grondstofjutters

Geen afval maar grondstof voor nieuwe producten. Een andere manier van kijken naar afval en de verantwoordelijkheid die je als strandwandelaar en ondernemer kunt nemen om afval als grondstof weer terug de economie in te brengen, is een belangrijke doelstelling geweest van Grondstofjutters. De naam Grondstofjutters is daarom ook met zorg gekozen: een nadruk op de waarde dat het materiaal heeft, in plaats van het afvalprobleem te benadrukken. Door de jutters te vragen de grondstoffen te scheiden en daarmee op zoek te gaan naar nieuwe toepassingen, geven we een extra dimensie aan de beleving van grondstofjuttten. We hebben de deelnemers dan ook gevraagd of zij op een andere manier zijn gaan kijken naar afval en het afval hebben gescheiden.

Impact op bewustzijn over zwerfafval

In de enquête hebben we de grondstofjutters gevraagd of zij bewuster zijn geworden van zwerfafval en of zij in het vervolg beter op hun eigen afval gaan letten. Bijna tweederde van de ondervraagde grondstofjutters heeft 'ja' daarop geantwoord, een-derde gaf aan dat dit niet het geval is. Het is moeilijk te achterhalen of het grondstofjuttten daadwerkelijk impact heeft gehad op het gedrag van mensen; er zit immers vaak een groot gat tussen iets willen veranderen en daadwerkelijk gedrag.

Toch hebben we van veel mensen gehoord dat zij herhaaldelijk zijn gaan grondstofjuten, veel gezinnen met kinderen bewust met afval inzameling aan de slag zijn gegaan, en enkele schoolklassen hebben deelgenomen aan het juten in combinatie met de zeelessen van Natuur Avontuur. Daarnaast hebben we via vele media kanalen onze boodschap gedeeld met een breder publiek waarin we bewustwording van zwerfafval, de verantwoordelijkheid van wandelaars en recyclingmogelijkheden hebben aangestipt. Denk hierbij aan:

- Berichten in regionale kranten, waaronder het Leidsch Dagblad, het Witte Weekblad, en verscheidene lokale bladen uit Katwijk;
- Artikel in de KidsWeek
- Radio uitzendingen van RTV West en RTV Katwijk
- Interviews in vakbladen (zoals Goed Toeven), Nationale kanalen als een interview in Toekomstdenkers (van OneWorld) en via de kanalen van onze partners en een interview in het blad Kr8 van Rijkswaterstaat.
- Blog op de Leiden Anthropology Blog² en in de Zwerfinator Daily.
- Presentaties bij verschillende duurzaamheidsfestivals als Energyfestival op Goeree-Overflakkee, 2015 Millennium doelen festival, en de Noordzeedagen
- Berichten via onze partners (gemeente Katwijk, VVV Katwijk, Katwijk Marketing, ondernemers, Nederland Schoon, Strand Nederland, etc.)
- Uitnodigingen gestuurd naar specifieke doelgroepen, zoals wandelverenigingen en hondenclubs
- Lokale communicatie via grote borden op het strand en vrijwilligers die strandbezoekers aanspreken
- Veel bezoekers op onze website (enkele duizenden mensen), actieve 'grondstofjutters' op onze Facebook groep (160 'vrienden' en per *post* gemiddeld 800 mensen bereikt) en maatschappelijke organisaties via ons twitter account (162)

² Blog www.leidenanthropologyblog.nl/articles/keep-it-clean-day-your-contribution-to-a-cleaner-ocean

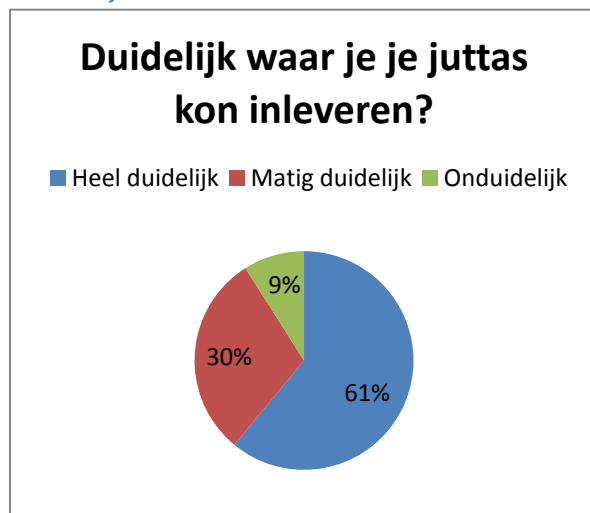
Scheiden van afval

Het scheiden van afval is afwisselend goed of juist weinig gedaan: de helft van de jutters gaf aan hun grondstoffen te hebben gescheiden bij inlevering: de andere helft geeft aan dit niet te hebben gedaan. Dit was ook terug te zien in de containers. Sommige containers waren goed gescheiden, bij andere containers was er niet goed of zelfs nauwelijks gescheiden.

Punten ter verbetering om het afval in een volgende fase beter te laten scheiden:

- Het is van belang dat, bij aanvang van het juttten, in de paviljoens al wordt uitgelegd dat de jutter de materialen zelf moet scheiden aan het eind van de wandeling. Op deze manier weet de grondstofjutter dit van tevoren en loopt niet tegen een verassing aan op het einde van de wandeling.
- De juttassen zouden van twee vakken voorzien kunnen worden, waardoor het afval tijdens het juttten al gemakkelijk gescheiden kan worden. Hierdoor kan het bij inlevering gemakkelijker in de bakken worden gestopt.
- Op de containers zijn posters geplakt; deze zijn mogelijk niet goed leesbaar of duidelijk geweest. Daarnaast was één van de voornaamste feedback punten de kennis en communicatie bij de strandpaviljoens. Veel grondstofjutters gaven aan dat zij weinig of geen (goede) informatie hebben gekregen bij de strandpaviljoens; dit heeft veel invloed op de beleving en informatie die de grondstofjutters krijgen.
- Bij Het Strand en 't Wandveld stonden de containers niet uit het zicht, waardoor het mogelijk is dat niet-grondstofjutters er ook grondstoffen in hebben gegooid. Mogelijk is hierdoor, met minder bewustzijn van het Grondstofjutters initiatief, minder gescheiden.

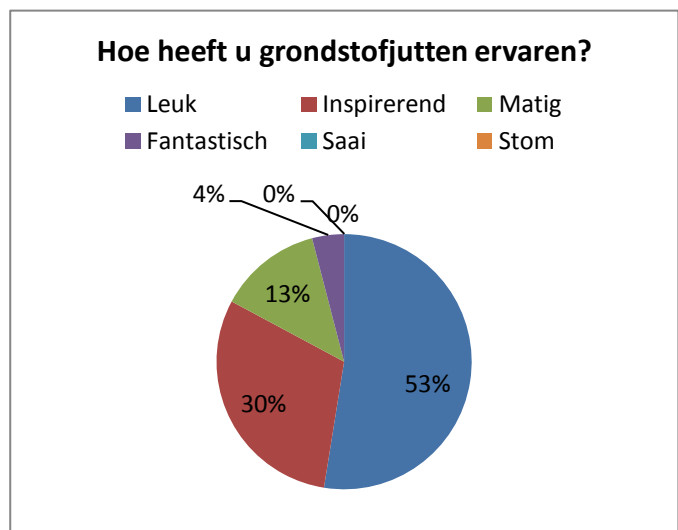
Duidelijkheid locaties

Via onze website, posters bij paviljoens en campings én daarnaast de borden op het strand werd er met wandelaars gecommuniceerd over de ophaalplekken van juttassen. In de enquête hebben we gevraagd of het voor grondstofjutters duidelijk was waar ze hun juttas weer in konden leveren. Voor een meerderheid is dit duidelijk. Voor 9% van de wandelaars was het onduidelijk was waar ze hun juttas in konden leveren. Dit kan verklaard worden door toeristen die niet op de hoogte zijn van de locaties van genoemde paviljoens. Op onze website was een kaart te vinden met de locaties aangegeven, maar dit vergt veel initiatief van een strandwandelaar. Een label met informatie bevestigen aan de juttassen kan een oplossing bieden

Algemene ervaring Grondstofjutters

Wandelaars zijn over het algemeen enthousiast over het grondstofjuttten. 87% geeft aan het juttten met een juttas leuk, fantastisch of inspirerend te vinden. Het overzicht hiernaast geeft de visie van de jutters weer. Grondstofjutters die het juttten "matig" vonden gaven aan geen duidelijke informatie vooraf te hebben ontvangen over het scheiden van afval en dit vies te vinden. Daarnaast was een meerderheid van deze mensen niet bedankt met een koffie/ijsje/taart aan het eind van het juttten.

6.2 Gebruik van materieel

Gebruik juttassen

De juttassen zijn vrij verkrijgbaar bij de strandpaviljoens en campings. Dat houdt in: daar wordt de grondstofjutters verteld dat de tas terug ingeleverd moet worden. Er wordt geen borg gevraagd of naam genoteerd. We lenen de tassen uit op basis van vertrouwen dus. Er is moeilijk toezicht op te houden omdat de jutters regelmatig de tas op één plaats ophalen, en deze op een andere plaats weer inleveren.

Het grote merendeel van de tassen is in de pilot teruggebracht, maar er is dan ook een gedeelte van de tassen niet terug ingeleverd. Hier kunnen we in een volgende fase op anticiperen op een aantal manieren, deze kunnen in samenspraak met partners worden gekozen:

- Naast tassen uit te lenen ook tassen te verkopen aan mensen die een tassen willen hebben
- Met een lidmaatschap te werken voor paviljoens of gemeenten en daarbij in de budgettering rekening te houden met een percentage tassen dat niet terugkomt, waardoor aanvullen van tassen is inbegrepen in de prijs
- Vooral de gebruikte tassen uit te lenen, waardoor ze er niet meer als nieuw uit zien
- Met een borgsysteem te werken van een paar euro

Verdere feedback die wij hebben gekregen over de tassen:

- De tassen werden als erg mooi bevonden (te mooi bijna om afval in te stoppen!)
- We kregen regelmatig de vraag of mensen de tas ook mochten meenemen of kopen
- De hengsels waren te lang: met een knoop kon deze werden bijgesteld
- De tassen worden nat, door nat materiaal waardoor ze kunnen lekken en er vies uit kunnen zien

De tassen worden, kortom, als aantrekkelijke attributen gezien waar mensen graag mee rondlopen. De juttassen zijn daarnaast erg goed herkenbaar en zichtbaar op het strand. Voor zwaar, nat of vuil afval zijn de tassen minder geschikt.

Containers

De containers werden geleverd via de lokale afval-inzamelaar Schaddé van Dooren. Per strandpaviljoen stonden er twee containers, één container voor plastic en visnetten, de andere voor rest materialen. Op de containers staat welke materialen in welke container gegooid mogen worden. In de containers zit een grote doorzichtige plastic zak waardoor de materialen op de gemeentelijke afval-inzamelplaats gemakkelijk apart kunnen worden gehouden van het regulier opgehaalde afval. De strandpaviljoens geven aan de afval-inzamelaar door wanneer de containers vol zijn. Het gebruik van de containers is effectief verlopen.

- De containers konden gemakkelijk met de reguliere strandschoonmaak door afval-inzamelaar Schaddé van Dooren meegenomen worden
- Paviljoens konden zelf een geschikte plek voor de containers vinden
- De materialen konden eenvoudig apart gehouden worden van het bedrijfs- en strandafval

6.3 Samenwerking met partners

Campings

Tijdens deze Grondstofjutters pilot hebben we samengewerkt met Camping De Noordduinen en Camping de Zuidduinen. De campings vallen onder één eigenaar, maar trekken een verschillend publiek. Op de twee campings was het mogelijk een juttas mee te nemen naar het strand. Gasten konden deze juttas inleveren en hun bedankje nuttigen bij één van de deelnemende paviljoens.

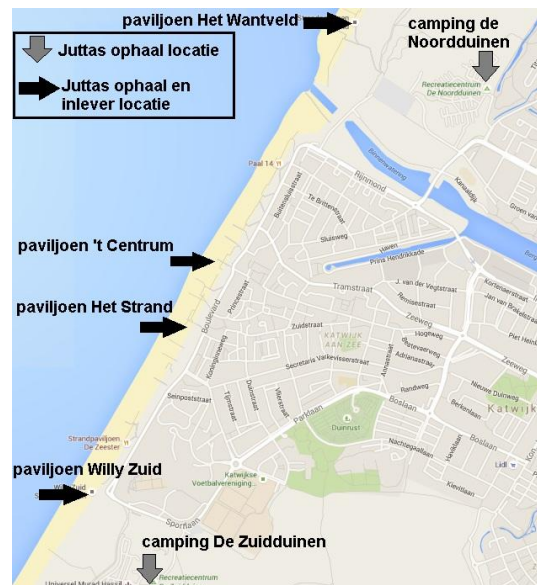
- De juttassen hingen uitnodigend bij de recepties van de campings
- De campingmedewerkers waren aangenaam verrast door het aantal mensen dat is gaan grondstofjuttten vanaf de camping
- Camping de Noordduinen heeft tijdens de herfstvakantie een grondstofjutters activiteit voor kinderen en ouders georganiseerd
- De campings hadden posters opgehangen op de informatieborden op de camping en bij de washokken
- Camping de Noordduinen heeft via online kanalen regelmatig gecommuniceerd over grondstofjuttten
- Campings hebben geen zicht of mensen de juttas ook daadwerkelijk inleveren bij een paviljoen

Paviljoens

Tijdens de pilot hebben we samengewerkt met vier strandpaviljoens: Willy Zuid, Het Strand, 't Centrum en Het Wantveld. De locaties van Willy Zuid en Het Wantveld zijn erg geschikt omdat deze het zuidelijkste en het noordelijkste paviljoen zijn aan het Katwijkse strand. Wandelaars die voor een langere wandeling gaan, lopen vanaf deze punten het rustigere strand op. Paviljoen Het Strand staat naast het Natuurcentrum Katwijk en was hierdoor een perfect beginpunt voor wandelaars die door het natuurcentrum geïnspireerd waren geraakt op pad te gaan met een juttas. Ook de kinderen die zijn wezen grondstofjuttten tijdens hun Zeelessen leegde hun materialen in de Grondstofjutterscontainers van Het Strand. Paviljoen 't Centrum staat bij de breedste strandopgang van Katwijk.

Voorafgaand aan de pilot hebben we met alle paviljoen eigenaren overlegd hoe we grondstofjuttters samen tot een succes kunnen maken. Mede door hun input is de huidige werkwijze tot stand gekomen. Hun enthousiasme en vertrouwen in het idee hebben de doorslag gegeven voor het begin van Grondstofjutters.

Strandpaviljoens zijn het middelpunt van de Grondstofjutterscampagne. Dit is de plek waar wandelaars het grondstofjuttten beginnen en eindigen. Op aanraden van de paviljoen-eigenaren hebben wij medewerkers op de hoogte gesteld over Grondstofjutters via een schriftelijke briefing. Paviljoen-eigenaren hadden hierbij de verantwoordelijkheid om er voor te zorgen dat medewerkers op de hoogte waren van hun rol en aandeel van Grondstofjutters. Uit de enquête en een paar steekproeven blijkt dat niet alle medewerkers op de hoogte waren van de Grondstofjutters campagne. Dit resulteerde vaak in onduidelijke of onvolledige informatie voorafgaand aan de wandeling.

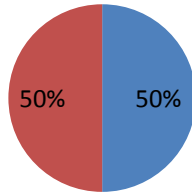

Goed geholpen bij inlevering van de tas?

■ Goed geholpen ■ Niet zo goed geholpen

De medewerkers van de deelnemende strandpaviljoens zijn de visitekaartjes voor Grondstofjutters. Zij communiceren direct met de grondstofjutters voor en na hun wandeling. Uit de enquête en verschillende observaties blijkt dat grondstofjutters trots met een volle juttas aan komen lopen. Paviljoen medewerkers weten niet altijd wat zij met de jutter aan moeten. Dit resulteert soms in teleurstelling of verwarring over het afronden en beloningsgedeelte van het grondstofjuttten voor de wandelaar. Medewerkers vergeten soms ook bij te houden hoeveel grondstofjutters zij hebben geholpen en het bedankkaartje toe te voegen aan de koffie/taart/ijs.

Geleerde lessen:	Implicaties daarvan voor een volgende keer:
Niet alle medewerkers weten wat hun rol is of hoe Grondstofjutters werkt	Medewerkers persoonlijk instructies geven in een algemene vergadering en hen enthousiast maken voor Grondstofjutters
Paviljoens willen geen vieze tassen in hun paviljoen	Paviljoens hangen één schone voorbeeld juttas op een prominente plek. De tassen voor gebruik liggen minder in het zicht.
Borden gaan kapot bij paviljoens die vol in de wind staan	Paviljoens meer verantwoordelijk maken voor het materiaal. Paviljoens meer zeggenschap geven in wat voor een borden wél werken onder extreme weersomstandigheden
Medewerkers geven geen bedankkaartjes bij koffie/taart/ijs en houden niet bij hoeveel mensen er zijn wezen grondstofjuttten	Medewerkers beter instrueren. Financiële compensatie voor bedankjes pas achteraf aan paviljoens geven
Paviljoens geven bedankjes weg uit 'eigen zak'	Beter met paviljoens communiceren over het sponsorsysteem

Gemeente en afval-inzamelaar

De gemeente Katwijk is partner van de pilot van Grondstofjutters. Vooral in de beginfase van Grondstofjutters heeft de gemeente mee gedacht met het toepasselijk maken van Grondstofjutters op Katwijk. Tijdens de feestelijke Kick Off heeft wethouder Jacco Knape een lint doorgesneden wat het startsein was voor het begin van het jutseizoen. Dit symbolische gebaar illustreert de prettige samenwerking die wij met hen hebben. De gemeente faciliteert daarnaast de containers die door de afval-inzamelaar worden geplaatst.

De samenwerking met afval-inzamelaar Schaddé van Dooren is erg soepel verlopen. Tijdens hun schoonmaakwerkzaamheden op het strand namen zij ook de zakken met gejutte materialen mee naar de inzamelplaats. Daar hebben zij de Grondstofjutters materialen apart gehouden van het 'normale afval'. Tijdens het onderzoek met de studenten van de HvA waren zij erg behulpzaam. En ook via hun communicatie kanalen hebben zij over Grondstofjutters bericht.

Overige lokale partners

De VVV van Katwijk heeft in hun openbare kantoor een plek voor Grondstofjutters. Verdere communicatie gaat via Katwijk Marketing. Zij stimuleren dit initiatief door er over te communiceren via hun kanalen. Daarnaast denken ze uit enthousiasme mee over het verduurzamen van Grondstofjutters. De samenwerking met hen is erg goed verlopen.

Natuurcentrum Katwijk en Grondstofjutters konden elkaar afgelopen maanden versterken in hun doelstellingen. Het Natuurcentrum bracht de reizende KIMO expositie over afval in zee en de gevolgen hiervan

voor het leven onder. Geïnteresseerde konden na het bekijken van de expositie gelijk een juttas mee pakken om te gaan grondstofjuten. Daarnaast waren de vrijwilligers van het Natuurcentrum goede lokale ambassadeurs voor het grondstofjuten. Ook organiseerde het Natuurcentrum de zeelessen. Wij hopen dat het Natuurcentrum Katwijk volgend jaar weer aan de kust staat en dat de samenwerking met hen doorgestart kan worden.

Veel schoolklassen vanuit de omgeving kregen zeelessen gegeven door Theodoor Braaksma van Natuur Avontuur. Tijdens deze zeelessen namen de kinderen ook allen kleine juttassen mee om rondslingerende materialen op te rapen en te verzamelen. Met deze samenwerking werden veel kinderen enthousiast voor het grondstofjuten. Van één groep kinderen weten we dat zij ook hun moeders hebben aangestoken met enthousiasme om te gaan grondstofjuten. Wij zijn erg enthousiast over Natuur Avontuur en de aanstekelijke werking van de zeelessen van Theodoor Braaksma.

6.4 Inzameling van grondstoffen

De gejutte grondstoffen

Op 31 oktober is er 440kg grondstoffen opgehaald. De studenten van de HvA hebben een analyse gemaakt van de materialen op 1 oktober, waarbij zij de 280kg materialen van de eerste maand hebben bestudeert. De materialen worden gescheiden in twee soorten, namelijk kunststof en visnetten en rest. De afval depots worden opgehaald door het bedrijf Schaddé van Dooren, daar wordt het gejutte afval opgeslagen en is het afval ook geanalyseerd.

Analyse percentages grondstoffen

De resultaten zijn later verwerkt, zo bleek dat het gewicht van een *bigbag* (1 kuub) gemiddeld 140 kg is. Het gejutte afval bevat nog wel consumptie resten (bijvoorbeeld een half vol flesje), zand en water. Hierdoor is het totale gewicht hoger dan het totale gewicht van het afval. Tijdens onze berekeningen hebben wij dit restafval weggelaten, we schatten het gewicht hiervan tussen de 20 en 30 kg. Tijdens het analyseren kwamen de studenten ook 'pluis' tegen, dit hebben ze verder onderzocht in het lab. Zo hebben ze trekproeven uitgevoerd, het materiaal onder de microscoop gelegd en andere materiaaltesten gedaan. 'Pluis' is een kunststofvezel draad, dat gebruikt wordt bij de visserij.

Soort afval	Percentage kilogram	Gewicht in kilogram	Percentage volume
Totaal	100%	280-30= 250	100%
Kunststof	23%	57,5	53%
→ Waarvan PET (drinkflesjes)	14%	35	36%
→ Waarvan HDPE (strandspeelgoed)	6%	15	11%
→ Overige kunststoffen	3%	7,5	6%
Pluis	0,5%	1,25	3%
Touw	43,5%	108,75	32%
Visnetten	12%	30	5%
Blik	7%	17,5	2%
Papier	3%	7,5	1%
Hout	6%	15	2%
Overig	5%	12,5	2%

In de bovenstaande tabel, en in de grafieken op de volgende bladzijden zijn de uitkomsten van het materiaal opgenomen.

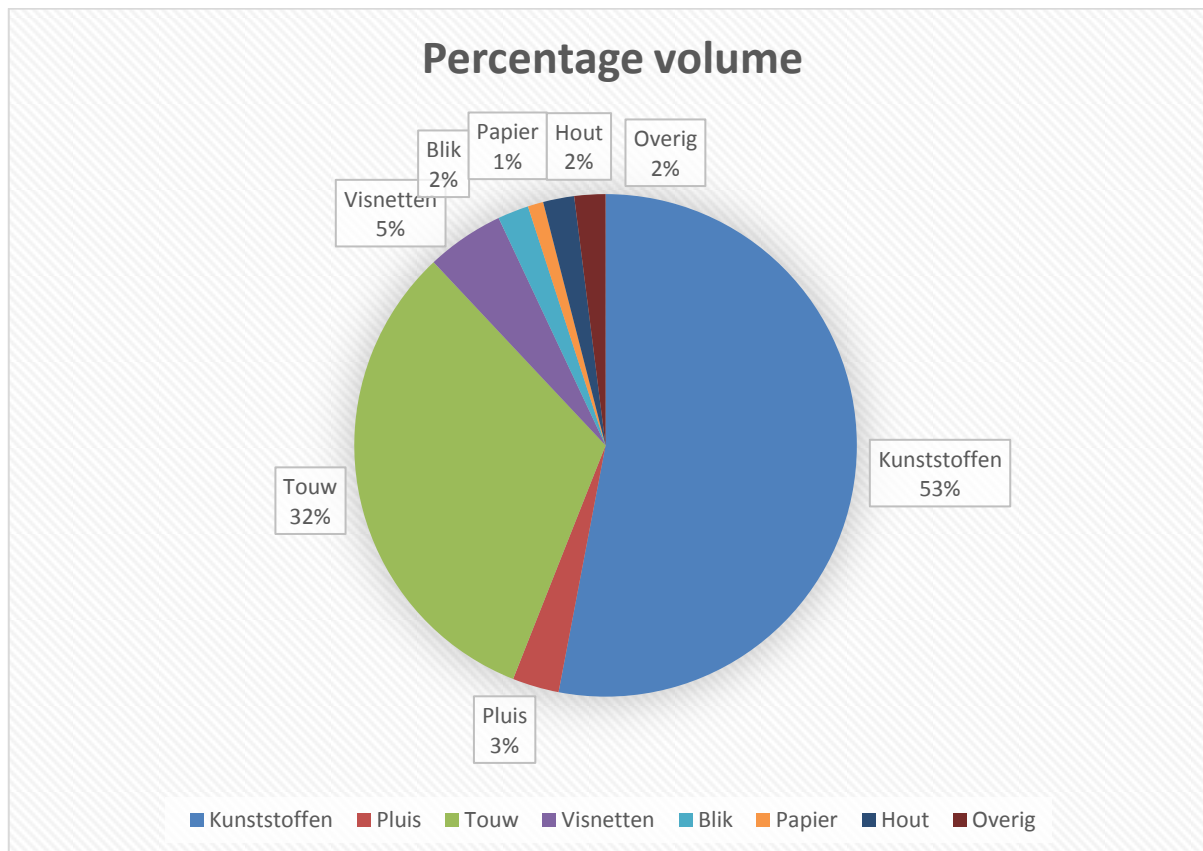
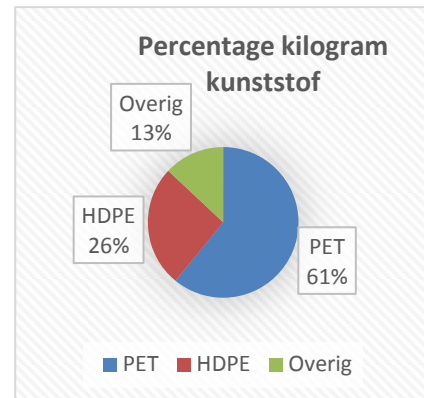

Seizoensgebonden afval

Het type afval dat gejut wordt op de stranden verschilt per seizoen, onder invloed van het weer en vakantietijd. deze omstandigheden hebben invloed op het soort afval en het gewicht. Zo wordt er soms veel touw gejut tijdens het najaar doordat er door storm meer afval vanuit de zee aanspoelt; terwijl er tijdens de zomer periodes meer afval, vaak kunststof(flesjes) van de stranden wordt afgehaald.

Bruikbaarheid van het afval

De vier studenten van de Hogeschool van Amsterdam nemen in hun onderzoek de vraag mee wat de bruikbaarheid is van de materialen. Met name PET plastics van flesjes en pluis van visnetten lijken nu de best bruikbare materialen te zijn. De studenten doen in het innovatielab test op de materialen en zullen in januari 2016 met de materialen prototypen ontwikkelen. De studenten hebben aan de hand van een schatting het percentage kunststof uit de gejutte materialen uitgerekend. 61% van het gejutte kunststof is het bruikbare PET.

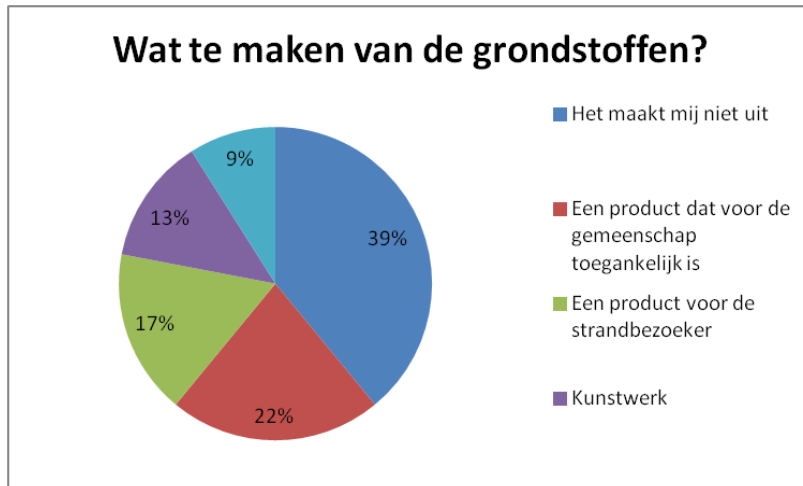

Verwerking grondstoffen tot nieuwe producten

De studenten van de hogeschool van Amsterdam ontwikkelen prototypen voor nieuwe strandproducten, die vervaardigd zijn uit het gejutte materialen. Deze worden in januari 2016 gepresenteerd. Op dit moment zijn zij in de fase waarbij materialen gecombineerd worden met ontwerpideeën van de studenten. Na het afronden van hun project zal er met het Innovatielab van de Hogeschool van Amsterdam worden bekeken welk vervolg hier aan gegeven kan worden; mogelijk met opnieuw werktuigbouwstudenten, of meer richting productontwikkeling en nieuw ondernemerschap.

In de onderstaande tabel staan de antwoorden van de grondstofjutters over wat zij graag zien dat wij van de gejutte materialen maken.

6.5 Algehele aanpak Grondstofjutters

De meeste wandelaars die zijn wezen grondstofjutters zijn positief over deze ervaring. Naar aanleiding van enthousiaste verhalen zijn er ook twee grondstofjut-uitjes georganiseerd. De universiteit Leiden is met circa 40 studenten wezen Grondstofjutters als activiteit voor het begin van het academisch jaar. Het ontspannen wandelen in combinatie van het verzamelen van grondstoffen bleek een goede combinatie om elkaar beter te leren kennen. Doordat het bedankje gesponsord is, is het voor organisaties ook een goedkope manier om samen iets maatschappelijks verantwoord te doen.

Een afdeling van de SNS Bank heeft aankomende week hun bedrijfsuitje waarbij zij graag een maatschappelijk bijdrage wilde leveren. Grondstofjutters bleek perfect aan te sluiten bij hun ideeën van een laagdrempelige, maar wel maatschappelijk betrokken activiteit.

Geleerde lessen:	Implicaties daarvan voor een volgende keer:
Er zijn wandelaars die vanaf Katwijk lopen naar in de gedeelten tussen gemeenten	Een knooppunten netwerk ism aangrenzende gemeenten biedt wandelaars de mogelijkheid de gedeelten tussen de dorpen te overbruggen.
Grondstofjutters biedt een leuk, actief en duurzaam afdelingsuitje	We kunnen grondstofjutters actief aanbieden als bedrijfsuitje en daarmee onze impact vergroten
Er zijn ook Duitstalige strandbezoekers	Duits-talige informatie over Grondstofjutters maken.
Grondstofjutters is ook leuk voor schoolklassen en festivals	Samenwerkingen met zeelessen en duurzame festivals kunnen actiever worden aangegaan

7. Betekenis uitkomsten & vooruitblik

7.1 Slagen van de pilot

Concluderend kunnen we zeggen dat veel doelstellingen zijn gehaald, maar dat bij sommige onderdelen de vorm aanpast kan worden waardoor het initiatief Grondstofjutters nog beter tot zijn recht komt. De lokale samenwerkingsverbanden met verschillende spelers maakt Grondstofjutters een sterk initiatief. Bij uitbreiding naar meerder (kust) plaatsen kunnen veel geleerde lessen en elementen geëkopoëerd en toegepast worden, maar met een goede vertaling naar de lokale omstandigheden en met de kracht van lokale samenwerkingsverbanden. De successen van de pilot kunnen worden samengevat als:

- ✓ Wandelaars werden met Grondstofjutters op een positieve manier verleid om mee te werken het strand schoner te krijgen
- ✓ Grondstofjutters faciliteerde en motiveerde bewoners en toeristen
- ✓ In de eerste twee maanden is er 440kg materialen van de Katwijkse kust met de hand opgeraapt. Dit is naast de reguliere schoonmaakwerkzaamheden van de gemeente en paviljoeneigenaren
- ✓ 84% van de grondstofjutters geeft aan nogmaals te gaan grondstofjuttten
- ✓ 64% geeft aan dat hun bewustzijn over zwerfafval vergroot is
- ✓ De juttas is een mooie tas die de boodschap duidelijk uitstraalt
- ✓ Lokale ondernemers, gemeente, media en maatschappelijke organisaties werkten samen om het strand schoner te houden
- ✓ De lokale aanpak van Grondstofjutters in Katwijk was voor veel mensen aantrekkelijk
- ✓ Schoolkinderen werden geënthousiasmeerd om mee te werken aan een schoner strand
- ✓ Mensen raakte door het grondstofjuttten en media berichten meer bewust van hun mede verantwoordelijkheid voor het schoon maken en schoon houden van het kust- en duingebied
- ✓ Er wordt nu gezocht naar nieuwe toepassingen voor de gejutte grondstoffen. Dit proces is in samenwerking met het innovatielab van de HVA
- ✓ Ook zeehondencrèche Pieterburen, Jutters Geluk en Stichting Klean zijn geïnteresseerd in de gejutte grondstoffen
- ✓ Deelnemende paviljoens kregen in de rustigere herfstmaanden extra aanloop van grondstofjutters
- ✓ Grondstofjutters versterkte het startende initiatief van Natuurcentrum Katwijk en vice versa
- ✓ Organisaties, festivals en bedrijven zijn geïnteresseerd in een grondstofjutters activiteit
- ✓ Grondstofjutters werkt mee aan het positiever maken van het imago van schoonmaken. Dit uitte zich onder andere in geanimeerde gesprekken en enthousiaste foto's van grondstofjutters op facebook

Verbeterpunten voor een volgende fase of locatie, zijn:

- Het scheiden van afval in de containers
- Het bedanken van grondstofjutters
- Het retourneren van juttassen
- Er moet een manier gevonden worden om beter bij te houden hoeveel mensen uiteindelijk gaan grondstofjuttten.

7.2 Opschalen grondstofjutters naar andere stranden

De pilot in Katwijk is met name bedoeld om te werkwijze te testen zoals deze eerder is beschreven. Gedurende de pilot fase hebben we al eerste inzichten kunnen opdoen of er een interesse is vanuit andere kustgebieden om Grondstofjutters te introduceren. Hier is geen actieve navraag voor gedaan bij gemeenten; we hebben wel de vraag in de enquête meegenomen en zijn door anderen benaderd met vraag gekregen of grondstofjutters ook in anderen kustgebieden geïntroduceerd zou kunnen worden:

- Deze vragen kwamen veelal van enthousiaste strandbezoekers die aangaven ook in hun eigen woon- of wandelplaats te willen grondstofjutter. Opvallend veel van deze verzoeken kwamen uit Den Haag/Scheveningen, wat daarmee mogelijk een interessant draagvlak biedt voor een volgende kustgemeente.
- In de enquête hebben we de vraag meegenomen of deelnemers hopen dat deze aanpak ook op andere stranden geïntroduceerd wordt. Grondstofjutters gaven unaniem in het onderzoek aan dat zij hopen dat grondstofjutters ook in andere kustgebieden wordt geïntroduceerd.
- Vanuit de gemeente Goeree-Overflakkee is er interesse getoond in de aanpak; Grondstofjutters heeft daar inmiddels deelgenomen aan het *Energyfestival* en zal daar op 22 november een onderdeel vervullen op het *Back at Sea* festival. Daarnaast lopen er gesprekken met de gemeente over een samenwerking ook buiten deze festivals.
- Veel partners en sympathisanten van het idee hebben aangegeven te willen helpen Grondstofjutters te introduceren bij andere kustgemeenten en strandpaviljoenhouders. Hoewel dit in deze fase nog wat te vroeg kwam, bieden deze contacten een goed netwerk om grondstofjutters te introduceren op een mogelijk ander moment.

7.3 Betekenis voor de Green Deal Schone Stranden & VANG programma

- Grondstofjutter biedt een blauwdruk voor schoonhouden van de stranden waarin ondernemers en grondstofjutters een veel prominentere rol nemen;
- Het faciliteren en belonen van strandwandelaars werkt; uit de enquête blijkt dat zij aangesproken kunnen worden op hun verantwoordelijkheid. Het bieden van juttassen en jutbakken faciliteert deze handeling en het aanbieden van een kopje koffie of thee biedt een sympathiek gebaar;
- Door grondstofjutter een leuke activiteit te maken, wordt het voor gemeenten en de strandpaviljoens interessant; er worden bezoekers naar de stranden getrokken. Voor paviljoens bieden bedrijfsuitjes een interessante extra inkomstenbron;
- Ook campings, hotels, VVV's en andere toeristische locaties kunnen betrokken worden hierdoor;
- Kleine beetjes helpen veel tezamen. De vele strandbezoekers die ook met wind en weer de stranden en duinen bezoeken en lange afstanden afleggen kunnen samen veel afval mee nemen;
- Met name de gebieden tussen de badplaatsen en op lastige plekken (bij de kustlijn en in de duinen) worden over het algemeen minder goed schoongehouden maar zijn bij uitstek de plaatsen waar wandelaars komen. Een knooppuntennetwerk tussen de badplaatsen is daarom een interessante wijze om deze aanpak uit te rollen;
- De bewustwording van strandbezoekers en paviljoens wordt vergroot door de grondstofjutters aanpak, doordat mensen actief zelf gaan jutter en de 'grondstoffen' gescheiden weer inleveren
- Het framen van strandafval als grondstof en het daadwerkelijk ontwikkelen van producten op basis van die grondstoffen draagt bij aan de circulaire economie en het besef van mensen over grondstoffenkringlopen;
- De werkwijze stimuleert innovatieve businessmodellen en geeft prikkels voor afvalinzameling en productie van nieuw producten;
- Kinderen worden via schoolklassen en als losse bezoekers op het strand betrokken en daarmee jong bekend gemaakt met problemen rond zwerfval en lineair materiaal gebruik;

7.4 Vervolg?

We delen graag de uitkomsten van onze werkwijze en helpen beheerders van (natuur)gebieden evenals ondernemers graag bij het vormgeven en realiseren van een eigen slim grondstoffensysteem. Graag gaan we met bestaande en nieuwe partners het gesprek aan om middels deze werkwijze de impact te vergoten: voor schone kustgebieden, afvalvrije zeeën, waardeleverende netwerken en duurzame businesscases. Ben je benieuwd naar wat we samen kunnen realiseren? Neem contact met ons op!